Ellenforradalmi események Békés megyében

A dolgozó emberek között ma is gyakran találkozni olyan nézetekkel, — melyet éppen az ellenforradalom tudatosan terjeszt — hogy: »a nép így akarta«, »a nép követelte«. A reakció azt hangoztatja — s ebben az úgynevezett »szabad világ« rádiója és sajtóorgánumai bőséges támogatást nyújtanak nekik — hogy ellenforradalomról beszélni csak »propaganda«. De felvetődik a kérdés: »Propaganda-e« az, hogy az ellenforralmi erők a jóhiszemű dolgozókat hangzatos szavakkal félrevezetve, szocializmust építő országban fegyveres felkelést szerveztek? Szocializmuson belül fegyveres felkelés szervezése csak ellenforradalom lehet. Vajon nem ellenforradalom-e a központi gócpontok elleni egységes támadás? Nem ellenforradalom-e a pártházak elleni fegyveres fellépés? Nem ellenforradalom-e a kommunisták és haladó emberek üldözése, középkori barbársággal történő mészárlása? Nem ellenforradalom-e amikor városban és falun egyaránt volt tőkések, földbirtokosok, kulákok, csendőrök, nyilasok és más reakciós, fasiszta elemek a törvényes államhatalmi és államigazgatási szervekből a becsületes embereket kiűzték s maguk próbálták azt megkaparintani?

Csak helyeselni lehet a Magyar Szocialista Munkáspárt december 8-i határozatának, s a kormány január 5-i nyilatkozatának az ellenforradalomra vonatkozó megállapításait is. Ma már mind többen és többen látják be, hogy rútul becsapták, félrevezették a becsületes dolgozókat, hogy az ellenforradalom fegyverrel, majd sztrájkkal, s napjainkban a különböző helyekre való beépüléssel, akarta aljas célját megvalósítani: a tőkés-földbirtokos, fasiszta rendszer visszaállítását. S hogy ez nem sikerült nekik, nem rajtuk múlott. Az öntudatos dolgozókra, a szovjet csapatok kötelezettségeinek teljesítésére támaszkodva a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány fegyveresen szétzúzta az ellenforradalmi kisérleteket és fokozatosan kiküszöbölve a múlt hibáit és bűneit, megteremtette azokat a feltételeket, amelyek a munkás-paraszt hatalom megszilárdulását segítik elő.

E gyűjteményes kiadványban éppen a népi hatalom további erősítése érdekében adunk hiteles adatokat, nem országos, hanem Békés megyei méretekben az ellenforradalom tevékenységéről. Természetes arra nincs lehetőség, hogy egy rövid kiadványban a megye minden községéről képet adjunk az ellenforradalom garázdálkodásáról. Még így is csak töredékét adhatjuk mindannak a gaztettnek, melyet hiteles adatok alapján most az olvasó rendelkezésére bocsájtunk. Egészen bizonyosak vagyunk benne, hogy a becsületes dolgozók ráismernek a maguk városában, községében az ellenforradalom igazi arcára. Bebizonyosodik, hogy az ellenforradalom még Békés megyében sem propaganda.

Az ellenforradalom Békéscsaba városában

Mint általában, most is a központ sugárzott. A budapesti események után jeladás történt Békéscsabán is. A szokásos kezdet: a proletárinternacionalizmust jelképező *csillagverés*, kompromittáltság, »sztálinizmus« kiirtása stb. Követeléshalmaz, realitástól függetlenül.

Majd demokratikus frázisok alatt igazi énjük és céljuk megpendítése. Voltak itt fő és alforradalmárok, akik mindig a »nép«, a »függetlenség«, »szabadság«, »munkásság« és még ki tudja minek a nevében beszéltek. A Kossuth szobornál lévő demonstráción javarészt hazafias jelszavak álarca mögött félrevezetett emberek vettek részt, amelyet azonban a Horthy-rendszer levitézlett emberei szerveztek és irányítottak. Széll vasuti mérnök izgatására többen Lőkösházára mentek felszaggatni a sineket. Arról nem is beszélünk, hogy a sztrájk következtében milyen károk keletkeztek.

Fekete Pál pedagógus a kendőzetlen igazság jegyében írt arról, hogy a pártházban annyi fegyver volt, amennyi »fél megye kiirtására elegendő lett volna«. Mindezt úgy mondja, mint a pártvezetőkről alkotott »utolsó hiteles« képet. Azt is elmondotta Fekete az említett cikkében, hogy a magyar parasztra történelmünk során az 1945-ös földreform után következett be a legnagyobb nyomor. Ugyanitt elítéli a Szovjetunió »reakciós« tevékenységét. Mindezt a »szent forradalom« nevében tette. Ennek a »szent ideológiának« támadtak eszmei ihletői is. Simai Mihály versében a hárombetüs iszonyatról ír, és látnoki hangon hirdeti: »költő, most kell szólanod«! A Független Ujság volt szerkesztői mondották, hogy úgy szeretnének már »igazat írni«. Volt is írás az igazság nevében a »Köztársaság-téri ávós kazamaták titkai« címmel. Kopogásról, sikolyról, 150 hazafi segélykiáltásáról írnak 15 m-re a föld színe alatt. Egy másik írás a semlegesség címén fegyveres felkelésre szervez! Irtak még a szovjet tankokról és a számukra megbízhatatlan honvédségi tisztekről. Ők ezt úgy mondották, hogy »forradalmi hűségük«-höz kétség fér,

s ezért őrizetbe vették őket. A Kossuth Népe c. lap ezeket írta: — »További tájékoztatás érdekében a »Forradalmi Tanács« lapot kíván indítani, hogy a csabai helyes mozgalmat a megye területére kiterjessze«. —

Ezekben a lapszámokban az ellenforradalmat »nemzeti felkelésnek«, »szabadságharcnak« mondották és propagálták. A restaurációért harcoló fegyveres ellenforradalmárokat meg »szabadsághősöknek« nevezte. A restaurációt legvilágosabban az hírdette, hogy Magyarországot mindenáron a nyugathoz kívánták kapcsolni. A későbbi példányok egyre világosabban állottak a restauráció szolgálatában.

Kocziszki Mátyás és Dr. Molnár a »megyei munkástanács« nevében intézkedtek felelősségük »teljes tudatában«. Jogtalan bérek kifizetése, elbocsájtás, leváltás, kinevezés, sztrájk, uszítás, mind-mind intézkedéseikhez tartoztak. Most azonban nem látjuk őket, hogy kiállnának a dolgozók elé és elmondanák, hogy hová vitték az üzemeket, a termelést, felelősségük »teljes tudatában«.?

Hol van a »nagy hazafi« Kaskötő István, ki Caesart játszott Békéscsabán. Hű segítő néhány színész kollegája érez-e felelősséget? Dehogy éreznek!

Hol vannak a sztrájkra uszítók az üzemekből? Most miért nem állnak a munkások elé és mondják meg nyiltan, hogy mit csináltak. Kik juttatták oda az országot, hogy rentábilis jól működő üzemeket részben, vagy teljesen le kell állítani? Nem a szocializmus hívei. Vajjon a Baromfifeldolgozó Vállalat volt munkástanács elnöke most miért akarja másra harítani a felelősséget? Hiszen a dolgozók még nem felejtették el, hogy »élharcosa« volt az egész V. kerületi sztrájk-szervezőknek.

Adjuk át a helyet a többi községnek.

A gyulai „Forradalmi Bizottság" tevékenysége

A gyulai események. Ime a tények: Gyulán 1956. október 26-án tartották meg az első tüntetést, ahol úgynevezett »forradalmi bizottságot« választottak. A »forradalmi bizottság«-ba bekerült: Nádházi János, M. Szabó András anarchisták, Sánta György volt Kisgazda Párti képviselő, Raskó Béla téglagyári tisztviselő, Lőrincz (kalapos) stb. Nagygyűlésen, ahová a dolgozókat összehívták így léptek fel: »Ismerjük Rákosi börtönét«. Ez elég volt ahhoz, hogy az embereket megtévesszék és a »forradalmi bizottság«-ba beválasztassák magukat. A törvényes tanácsokat a horthysta rendszer volt kiszolgálói váltották fel, melyben helyet kapott néhány anarchista is így a már említett Nádházi János elnökhelyettes is.

Nádházi és társa M. Szabó állandó kapcsolatban volt azidőalatt a budapesti szociáldemokrata központtal. December 6-án Nádházi már elérkezettnek látta az időt arra, hogy nyiltan felszólítsa a tömeget a hatalom erőszakos átvételére. Röpcédulák jelentek meg a városban a munkástanács közreműködésével, amelyben a »demokrácia« nevében megtíltották a Szocialista Munkáspárt megalakítását.

Részlet a felhívásból:

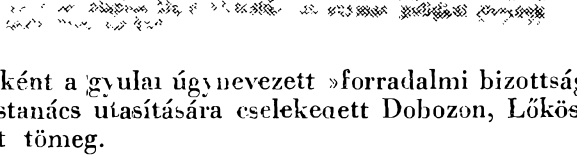

Egyébként a gyulai úgynevezett »forradalmi bizottság« és a városi munkástanács utasítására cselekedett Dobozon, Lőkösházán is a félrevezetett tömeg.

A sajtó, Simonyi Imre író vezetésével dolgozott. (Köznyelven »presszótündérnek« is nevezik, mivel állandóan ott tartózkodik). E hírlapon keresztül kezdték meg az izgatást a Munkás-Paraszt Kormány ellen és szították a sztrájkot. A sajtó azt is híresztelte, hogy a

szovjetek milyen »gaztetteket« hajtanak végre szerte az országban. *Ebben nagy része volt az M. Szabó által félrevezetett és felbujtatott értelmiségiek egyrészének.*

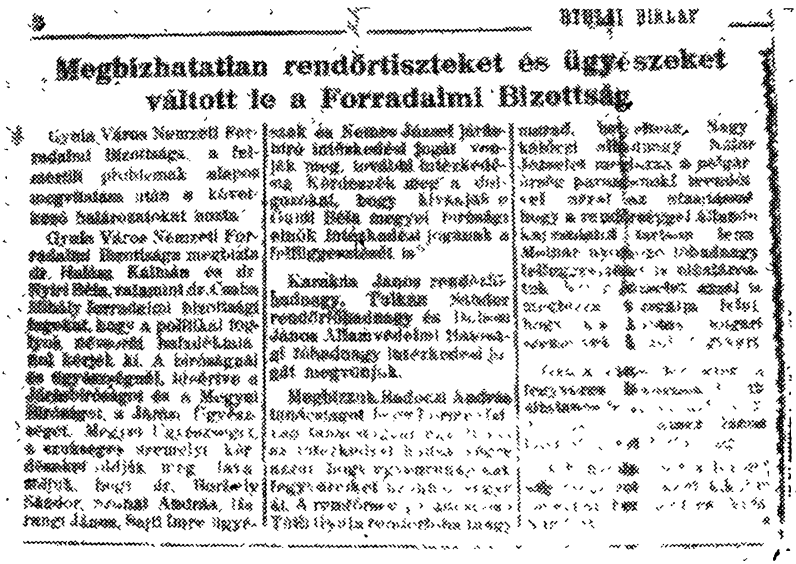

Megbizhatatlan rendőrtiszteket és ügyészeket váltott le a Forradalmi Bizottság

A 48 órás, valamint az előbbi szrájkok megszervezése Gyula városban teljes egészében a »forradalmi bizottságot« terhelik. Ők mondották, hogy »bírjuk még egy évig is, ha nem lesz szén, kenyér és egyéb iparcikk«. Ugyanis ők gondoskodtak róla, hogy semmiben ne szűkölködjenek. A gyulai Gépállomáson lévő munkástanács választáson az elnöklő Darvasi János a következőket mondotta: »Munkástársak, azokat választjuk be a munkástanácsba, akiknek eddig politikai elnyomásban volt részük.« Kik voltak ezek a politikai elnyomottak? Ime a társaság, akik városi küldöttnek lettek »megválasztva«. Kiss Imre volt csendőr, Bauman János internált, volt nyilas, akinek édesapja 13 évre volt becsukva sikkasztásért. Itt kapott helyet a büntetett előéletű Hornya József, volt SS katona. »Megválasztották«: Balogh János hunyadi-páncélost és más hasonszőrű »munkás képviselőket.« Ilyen személyek uszítottak a sztrájkra is és demagóg jelszavakon keresztül megtévesztették a becsületes dolgozók egy részét.

Ez a díszes garnitura akarta a »szocializmust« megvalósítani. Hogy milyet? Döntse el az olvasó! Összetételük pontosan olyan, mint akik a »szabadság«, »demokrácia« és »szocializmus« hű vé-

delmezői lehetnének. Az csak természetes, hogy a szabadság és demokrácia őket illette volna, s a becsületes dolgozó tömegeknek csak diktatúra, főjegyző, csendőr, stb. jutott volna.

A »Forradalmi tanács« még attól sem riadt vissza, hogy becsületes kommunistákat letartóztasson. Ezeket a személyeket azért szedték össze — ha idő lett volna rá — hogy a későbbiek folyamán súlyos büntetéseket rójanak rájuk.

A ledöntött gyulai emlékmű.

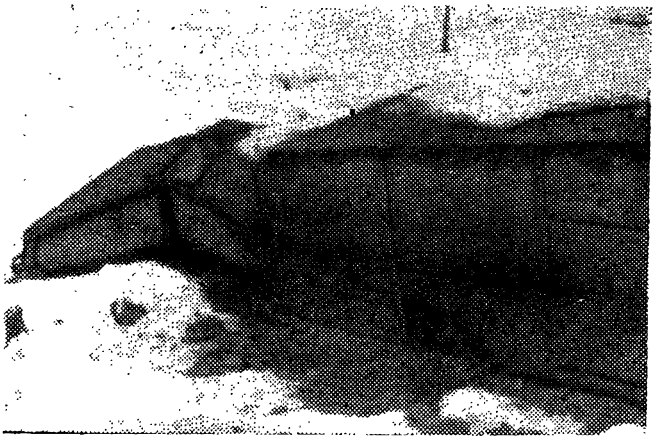

1956. december 17-én zavargások miatt nagyobb karhatalmi egység ment Gyulára a rend helyreállítása céljából. A tüntetés fokozódása miatt riasztólövések leadására került sor. Igy sikerült a tömeget kisebb csoportokra oszlatni. Ilyen szétszórt csoportban vett részt Mány Erzsébet, és más vádlott-társaik, akik elhatározták, hogy fegyvereket szerezve megtámadják a karhatalmi alakulatot. Utközben csatlakozott hozzájuk Farkas Mihály is. Gyulavárába érkezésükkor a lakosság már tudott a gyulai eseményekről és ott csoportosultak a rendőrség épületénél. Itt Mány Erzsébet és Farkas Mihály valótlan állításai hírére és lázító beszédére, — mely szerint a karhatalmisták ide is kijönnek és a fiatalokat elviszik, — többen a rendőrségre mentek fegyverért. Mivel a rendőrségen fegyvert nem kaptak, a csoport elindult a határőrségre. Mány Erzsébet újabb lázító beszédére a felizgatott csoport a határőrség helyettes vezetőjének tiltakozása ellenére behatoltak az épületbe és feltörték az ott lévő fegyverraktárt, ahonnan két golyószórót, kilenc géppisztolyt, puskát, három pisztolyt, két rakéta pisztolyt és körülbelül négy ezer darab töltényt hoztak el. A fegyverszakértő állítása szerint ezekkel a fegyverekkel több mint egy század erejű katonai

egységet lehet hatástalanná tenni. A fegyverek és lőszerek szétosztása után Mány Erzsébet és Farkas Mihály buzdítására a fegyveresek elindultak Gyula felé. A Fehér-Körös hídjánál a fegyveresek egy része visszamaradt azzal a céllal, hogy a már előre kidolgozott katonai terv alapján — melyet Farkas Mihály készített el — a karhatalmistákat lelőjjék. Az ittmaradt csoportnak Farkas Mihály szakszerű eligazítást tartott. A két golyószórós és néhány géppisztolyos is elhelyezkedett s így várták a karhatalmistákat. S hogy tervük nem sikerült csupán ezen múlott, hogy a karhatalmi egység közben más parancsot kapott, s ezért más útvonalon távozott Gyuláról.

De menjünk tovább. Kísérjük figyelemmel az ellenforradalmat másutt is. A következő kép Gádoros község.

Gádorosi képek az ellenforradalomról

Az »Uj honfoglalás« Gádoros községben a tanácsházán megszületett december 27-én. A szavak helyett a tettek mezejére lépve megalakították az új »Földrendező Bizottságot«. A bizottság elnöki tisztét Petri József VB elnök vállalta. A bizottság elhatározta, hogy minden földet visszaadnak a volt tulajdonosoknak. A termelőszövetkezeteket egy tollvonással megszüntették. A bizottságban az egyéni gazdákat Gombkötő János, Páli Ferenc, Czombos János, Horváth János képviselték. A termelőszövetkezeteket egy-egy kilépő tag. A munkát el is kezdték, sőt a cölöpöket is leverték, csak egyet hagytak ki a számításukból: a munkás-paraszt hatalmat.

Egy nullával többet... Jól ismerik Gádoroson Kovács István kertészt, aki egymaga 160 dolgozót akart kivégezni. Egyik hangoskodó társa ezt keveselte, mire ő könnyedén kijelentette, hogy megtoldhatja egy nullával. Ő volt a gádorosi bölcsőde feloszlatója is, mondván, hogy »nem etetünk tovább kommunista kölyköket«. Azt viszont mindenki tudja, hogy a bölcsődében nem csak kommunista — sőt nem is elsősorban kommunista — hanem pártonkivüli dolgozók gyermekei is vannak.

Kakastollas tekintély... Abban az időben, amikor »nemzetőrök« »védték« Gádoros község nyugalmát, érdekes javaslatot tett Rozsnyói Sándor »nemzetőrparancsnok«. Minden »nemzetőr« sapkája mellé kakastollat rendelt a tekintély megtartása végett.

Horthy-utánzó... A község lakossága furcsa kezdeményezésnek volt tanuja. Pörneki Mihály kerékpáron, ásóval a vállán indult a kommunisták sírját megásni. Először sírokat akart ásni, aztán írtani, majd amint ő mondotta a »győzelem után fehér lovon bevonulni Gádorosra«.

Rövid pillantás Battonyára

Most vessünk rövid pillantást az ellenforradalmi dühöngés egyik fő fészkére, Battonyára.

Mint mindenütt a megyében, Battonyán is hullámzottak a szenvedélyek, érvek és emberek csaptak össze október vége óta. A »forradalmi tanács« október 28-án a következő »szabadságharcosok«-ból alakult meg:

Lehóczi Andor, volt főjegyző, Zoltai József, volt főjegyző Csoszor Miklós, korábbi fegyveres szervezkedésért elítélt börtöntöltelék, Gruncsik János, büntetett előéletű tanító, Gergely nevezetű volt csendőr, Vindisch Lajos horthysta fhdgy, Dr. Jenei János tanár stb.

Csak tömören foglaljuk össze »munkájukat«:

13 embert őrizetbe vettek. Az őrizetesek között volt Berba Lajos és Nemes János pártonkívüliek. Nemesnek az volt a »bűne«, hogy megvette azt a házat, amelyikben mint bérlő Dr. Jenei lakott. Lefegyverezték a rendőrséget és felelőtlen elemekből nemzetőrséget szerveztek, akik közül természetesen nem hiányozhatott Geyer szijjártó, volt nyilas fia sem.

A forradalmi ifjúság vezetője Széll Imre cséplőgéptulajdonos fia volt. Követelték a községi kultúrház átadását a KALOT tulajdonába. Feldúlták a pártházat, az ingóságot részben elrabolták, részben tönkretették. Elbocsájtották a törvényes tanácsvezetőket. A szovjet emlékművet lerombolták.

December 7-én néma tüntetést szerveztek. Lefegyverezték a rendőrséget és a határőrséget. A késekkel, botokkal, fegyverekkel felszerelt rendbontókat végül is a karhatalom lefegyverezte.

Az ellenforradalom tobzódásáról had álljon itt egy tudósítás is:

»A battonyai állomásfőnöknek, Tóth Mihály elvtársnak először október 27-én gyült meg a baja a forradalmároknak álcázott romboló elemekkel. Megjelent a főnökségen egy zöld lódenkabátos férfi, aki századosként mutatkozott be.

— Azonnal tessék felszedni a vasúti sineket — adta ki ellentmondást nem tűrő hangon az utasítást és azután távozott«.

»A forradalmi bizottság«, melynek olyan tagjai voltak, mint Gruncsik János, aki most szabadult négyéves börtönbüntetéséből és Kecskeméti Sándor volt nyilas, megkezdte a kommunisták leváltását. Menesztették Garán András postavezetőt. Halász György tanácselnököt, Rausz Gyula szövetkezeti ügyvezetőt, a községben összesen 18 kommunistát. »Rövidesen megkezdődtek a letartóztatások, melyeket Kapp János kunágotai tanító rendelt el. Őt soha azelőtt nem látták Battonyán; egyszerre megjelent, intézkedett, letartóztatott, mint a »forradalmi bizottság« tagja«.

Mi történt Mezőkovácsházán?

Október 28-án kezdte meg a működését Mezőkovácsházán a forradalmi tanács Fülöp Dezső »polgártárs« vezetésével. A forra-

dalmi tanács mellett még az ifjúság forradalmi szerve is megalakult, akik elfoglalták a volt MDP járási székhelyének az épületét. »Lemondatták« és kitiltották a párt vezetőit az épületből. Ugyanezt csinálták a rendőrség tagjaival is, miután lefegyverezték őket, (a pénzt és egyéb értéktárgyakat mint mindenütt — itt is elloptak.) Rendőrparancsnoknak Máthé Mihály cukrászt nevezte ki a »Forradalmi Bizottság«. A fegyverek volt csendőrök, kulákok és más felelőtlen elemek kezébe kerültek. Jellemző, hogy a pártbizottság épülete előtt is egy volt csendőr állt őrt. »Ő biztosította«, azt hogy az épületbe beállt járművek zömét a forradalmi ifjúság felelőtlenül tönkreteheti.

Milyen »forradalmat« képviselt Fülöp Dezső, a mezőkovácsházi »forradalmi tanács« elnöke? A választ megkapjuk, ha megmutatjuk igazi arcát. Nem volt szegény ember. Apjának 1945 előtt 100 kh. saját földje volt, de mivel már akkor »szociálisan« gondolkodtak és kedvelték a nagy táblákon való gazdálkodást, még béreltek hozzá vagy 300 holdat. Ebből kapott a »Dezső gyerek« is 100 hold földet és ezen gazdálkodott a 30-as évektől. Miután Fülöp Dezső ilyen helyzetbe került, az évek hosszú sora alatt sok mezőkovácsházi embernek »adott kenyeret«. Nála volt cseléd Soós Antal, Tóth János mezőkovácsházi, Kőházi György kaszaperi dolgozók és mások. Sok dolgozó, akik mint részesaratók, vagy harmadában, negyedében dolgoztak Fülöp Dezső »polgártársnál« jól emlékeznek Fülöp Dezső »kenyéradó« gazdára.

Amikor most a »népről«, a »hazáról« beszélt, a haza az ő 100 hold bérlete, a nép pedig a volt cselédei voltak.

A fülöpdezsők ma már Mezőkovácsházán is háttérbe szorultak. (Személyszerint ő megszökött egy géppisztollyal. Eltünt a »forradalmi tanács« volt titkára, Tóth István is, akit az egyetemről egy éve távolítottak el erkölcstelen magatártása miatt).

Segítőre akadtak Illés Ihdgy, mezőkovácsházi honvéd-kiegészítő parancsnokság volt tisztjének személyében, akit nem fegyvereztek le.

Őt idejében az ellenforradalom zászlaja alá állították és vezetésével, irányításával tartóztatták le a tanács s a párt vezetőit. Annyira elragadtatta magát, hogy még november 5-én is fenyegette azokat a kommunistákat, akik az MSZMP részére követelték vissza helyiségüket. Kijelentette, hogy »ne próbáljanak szervezkedni, mert figyelik őket«.

Az ellenforradalomnak mezőkovácsházi tevékenysége ezzel nem ért véget. Ez csak kezdet. De, hogy ne vágjunk elébe a folytatásnak, tekintsük át az ellenforradalom »munkáját« Kőrösladányban.

Az ellenforradalmárok „munkájának" áttekintése Körösladányban

Az ellenforradalmárok október 28-án Körösladányban is megkezdték tevékenységüket. Megalakították a »forradalmi tanácsot« Szatmári Lajos vezetésével. Ime a díszes társaság néhány tagjának rövid jellemzése:

Szatmári Lajos, volt hunyadi páncélos. Társai Fekete, horthysta szds. traktor és cséplőgéptulajdonos kulák. H. Tóth Imre kulák. Tóth Kálmán volt csendőrőrmester, kulákvő.

A »nemzetőrség« szervezését Tóth Kálmán, volt horthysta csendőrőrmesterre bízták, mivel ő tudta legjobban, hogy kik azok a »hazafiak« akikre számítani lehet népellenes akciók végrehajtásában. Tóth a bizalomhoz hűen hozzá hasonszőrű elemeket toborzott az ellenforradalom fegyveres osztagába. Tóth Kálmán csendőrőrmester hűséges fegyvertársa a hétpróbás fasiszta Fűfa Ferenc, SS katona volt, aki a kommunisták üldözését irányította. A nemzetőrök erőnlétén, kondiciójának javításán Tóth Kálmán fáradozott. Erről többezer forintos számlák tanúskodnak, melyet a dolgozó nép, a tanács pénzéből loptak s költöttek el.

Elüldözték a községből Varga Józsefet és Petrik Károlyt. Fegyverrel őríztették és zaklatták Tóth Kálmán vezetésével a községi pártbizottság titkárát, a gépállomás igazgatóját és más kommunistákat. A gépállomás üzemgazdászát csupán azért üldözték, mert a Szovjetunióban tanult.

A földművesszövetkezet ügyvezetőjét azon a címen, hogy »leninista« leváltották és Fekete Józsefné, csendőrivadékot bízták meg az ügyvezetői »feladat elvégzésére« — mondván: »ez jó horthysta«.

Bodóné, akit talán Kéthly Anna rövid fellépése villanyozott úgy fel, az ellenforradalom idején nemcsak propagandista, hanem szervező és elvi »tanácsadó« is volt. Ezt a kiemelkedő szerepet vállalta magára ez a volt főjegyzőné, aki az ellenforradalom propagandistája volt. Nagy hanggal követelte a kommunisták fejét. Régi »jó módszereket« javasolt meghonosítani;, »megbízható« embereket a rendőrségbe. Követelte, hogy az ÁG-ot, a tsz-et oszlassák fel. Helyette Gyulai József 200 kh-as kulákcsemete »irányításával« folytassanak »nagyüzemi« gazdálkodást.

A körösladányi gépállomáson az ellenforradalom idején Molnár Mihály, volt főjegyző, Kiss Lajos, volt nyilas és hasonló társaik voltak az »igazi szabadság« bajnokai. Molnár még azt sem titkolta, hogy Almáskamaráson akar főjegyző lenni, és kijelentette, hogy »ha kell fegyverrel is megvédjük a szabadságot«.

Ezt a »szabadságot« a pártszervezet elleni támadással, az elv-

társ szó betiltásával kezdték megvalósítani. Ezért támogatták a Dévaványáról átruccant ellenforradalmárokat a pártbizottság irodájának feltörésében.

Látogatás Doboz községben

Az ellenforradalmárok felfegyverezték és megszervezték a felkelést. Üldözték a párt- és állami funkcionáriusokat, egyszerű párttagokat, haladó gondolkodású embereket. Betörtek a pártbizottságra, romboltak, iratokat égettek, s nem riadtak vissza, hogy megverjék Buzi Gábort, Molnár G. Lászlót és másokat.

Gaztetteikben nem válogattak. Beverték több párttag lakásán az ablakokat. Összeírtak a községben 80 kommunistát — és a kivégző helyet kijelölve akarták kiírtani őket.

Kik voltak a szervezők? Seres István ellenforradalmi szervező szerepet végzett. Véres szájjal uszított a párt, a népi demokrácia ellen Óré János jobboldali szociáldemokratát tették a »forradalmi tanács« elnökének. E galériában helyet kapott Cs. Molnár János, Bagi István volt horthysta főjegyző és nyilas. A fasizmusnak csinálták a szállást, Domokos László szervező, Borbély István, Komáromi Ferenc, volt nyilasok, Almási István és Szilágyi András volt jutasi őrmester, Fekete László volt hunyadi-páncélos, Albert István, Mihály, Z. Szabó János, Nagy Lajos és Hegedüs János. E díszes csokor önmagáért beszél. Ítélje meg az olvasó: miféle »szocializmus« hívei, milyen »szabadság« bajnokai ezek az urak?

A tótkomlósi események

Az események Tótkomlóson nagygyűléssel kezdődtek, amelyen mintegy 1500 ember vett részt, melyből a piac miatt körülbelül fele vidéki lehetett. Az orosházi tűzérseg részéről megjelent Szilágyi tűzér fhdgy, aki nagy lármát csapott. Kiabált a pódiumon, hogy »vége van a kommunizmusnak, a kommunistákat lefegyvereztük...« stb.« Erre a nagy lármára a falusi kupecok, korcsmatöltelékek és hasonló emberek az előkészítő bizottság által javasolt becsületes parasztokat, értelmiségieket, munkásokat mind kiszórták a bizottságból és »beválasztották« a volt csendőröket, kupeceket, ügyvédeket. Dr. Adamkovics Ágoston ügyvédet a nép le is hurrázta, Ő a leszavazást nem fogadta el azzal, hogy ezen 12 éve dolgozik már (értsd ellenforradalmi szervezkedésen) és ezért a vezetés megilleti. A »forradalmi bizottság«-ban helyett foglalt Lachata István kupec kulák, Dr. Adamkovics Ágoston ügyvéd, Dr. Matajz állásnélküli ügyvéd, Varga csendőr-törzsőrmester és mások. Elnöknek és elnökhelyettesnek a tömegek becsapására és aljas céljaik fedezésére becsületes embereket tettek, de a határozatokhoz igen kevés közük volt. Csak aláírtak. Dr.

Adamkovics a rendőrség, tanács és más szervnek tanácsadójaként szerepelt. A nagygyűlésről a tömeg elindult az 1914-es világháború emlékművének megkoszorúzására, majd útjuk a szovjet hősi emlékműhöz vezetett és azt néhány uszító irányításával ledöntötték.

Leváltották a tanácsban a nekik nem tetsző hivatalnokokat, földművesszövetkezeti ügyvezetőt, a Haladás és az Alkotmány tsz. elnökét. A Haladás tsz. elnökének egy horthysta fhdgy-t, Kovács Györgyöt tették meg. Még aznap a párttitkár lakására küldték Szilágyi tűzér fhdgy-t 4 katonával és 2 »nemzetőr«-rel, melyben az egyik Lachata István kupec kulák volt. Azzal a trükkel éltek, hogy »személyes biztonsága« érdekében Orosházára viszik. Ezzel egyidőben még 10 kommunista ellen indult el hajsza, és házkutatás.

Szuhánszki Mihálynál 9 »nemzetőr« tartott házkutatást. Elvitték felesége gyűrűjét, nyakláncát. Elvették a párt rádióját, kikapcsolták a telefont. Eltulajdonították a párt kulcsait és a nyilvántartási lapokat. Később a párttitkárt házi őrizetbe vették, akinek naponta kétszer kellett jelentkeznie. November 2-án a párttitkárt és 13 kommunistát letartóztatták azzal, hogy »földalatti« kommunista szervezkedést folytatnak. Mindezt betetőzte a fekete lista elkészítése. 20 »nemzetőr«-t a szovjet csapatok feltartóztatására fegyvereztek fel. (!) Kovács Pál pedig kijelentette, hogy a szovjet tankok »csak az ő testén keresztül jöhetnek be«.

Mit akart ez a díszes banda?

A kommunisták üldözését és a párt teljes megsemmisitését. A tsz-ek feloszlatását és vissza adni a földbírtokosoknak s kulákoknak a földet. Minden kuláknak 50 kh. földet akartak juttatni. Aki velük tartott volna, annak érdemei szerint esetleg többet is. Az iparengedélyt úgy kívánták kiadni, hogy kommunista kisiparosoknak semmiesetre se jusson. Mindezekből világosan látszik, hogy semmi közük nem volt a nép érdekeihez.

Miközben az ellenforradalom Tótkomlóson dolgozott, cinkostársaik sem aludtak. Nem tétlenkedtek Kötegyánban sem. Kijelentették: »az osztályharcot mától kezdve megszüntetjük«. Ez azt jelentette részükre, hogy »nem ellenséges szándékkal« fegyvert szereztek a határőrségtől. (Ugy látszik mégis osztályharcosak voltak, csak nem a nép ellenségeivel szemben, hanem azon munkás-paraszt szülők gyermekei ellen, akiket Népköztársaságunk határaink védelmével bízott meg.) A fegyvert ellenséges érzületű, megbízhatatlan elemek kezébe adták. Hasonlóan jártak el a rendőrséggel is.

»Megszüntették az osztályharcot«, de egymásután zavarták el munkahelyeikről a becsületes embereket és a kommunistákat. A Kossuth tsz tulajdonát képező tanyát egy kuláknak juttatták vissza. Osztályharcot megszüntették, »békés« »forradalmárok« voltak, de

november 4-e után ismételten leszerelték a rendőrséget, sztrájkra uszítottak. És mégis ki tudja mit nem csináltak volna, ha az ilyen »békés forradalmárok« időszakának véget nem vetnek.

A csárdaszállási „béke"

Nem nagy »béke« volt *Csárdaszálláson* sem, ahol Marti főagronómus ragadta magához a hatalmat. Ő volt a csárdaszállási állami gazdaság tartományi főkormányzója. 50—60 tagú baltás testőrséget szervezett. Ezeket szükség esetén vészcsengővel riasztotta, mely szobájába volt beszerelve. A »nép« nevében beszélt és cselekedett, pedig nem is olyan régen a vésztől fertőzött csirkékkel etette a dolgozókat. Amikor ezt a munkások szóvátették, dúrván, sértően torkukon forrasztotta a szót. Ez a zavarosban halászó úrfi a »nép« bajnokaként jelentkezett, de méltó helyre jutott.

A békéssámsoni „néma tüntetés" és előzményei

Látogatásunk további útja *Békéssámson,* ahol október 23-tól október 28-ig viszonylag csend volt. Az ellenforradalmi hullám október 28-án ért a községbe. Ezen a napon Györgyi Ferenc és társai vezetésével megalakították a »munkás-paraszt és értelmiségi tanácsot«. Ebben a vezetők: Györgyi Ferenc, Rácz Ferenc és hozzájuk hasonló elemek voltak. Azt akarták megvalósítani, ami az ellenforradalmárokhoz illő: a kommunista és más haladó emberek kiszorítását a vezető helyekről, a kommunisták pártjának megszüntetését, a termelőszövetkezetek felszámolását, egyszóval visszaállítani a régi rendet.

Október 30-án átlakultak »forradalmi tanáccsá« és ezzel egyidejűleg megkezdték a fentiek gyakorlati végrehajtását. Elbocsájtották a községi tanácstól a kommunista vezetőket, dolgozókat. Elvették az MDP helyiségét és megszervezték a nemzetőrséget. Közben az ellenforradalom kipróbált harcosokkal erősödött, mert hazaérkeztek a börtönből kiszabadultak, közöttük az életfogytiglanra elítélt Annus István által vezetett ellenforradalmi banda tagjai. A Györgyi Ferencék által vezetett forradalmi tanácsot tényked ésében megzavarták az 1956. november 4-i események, de csak ideig-óráig. Ezek szentül azt hitték, hogy talán most mégis a »Szabad Európa« (értsd »Hazug Európa«) rádiónak lesz igaza és a Kádár kormány meg fog bukni. Nem ismerték el a kormányt, nem tartották be rendeleteit. Rágalom hadjáratot indítottak az egyébként szilárdan álló »Vörös Csillag« termelőszövetkezet ellen és mindenáron szét akarták züllesteni. Olyan emberek csinálták ezt, mint id. Annus István, az életfogytiglanra elítélt ellenforradalmi szervezkedő apja, aki a felszabadulás előtt adóügyi jegyző volt, azután pedig főjegyző Békéssámson községben. Sikkasztásért az elmúlt években bebörtönözték. Ilyen emberek voltak az ellenforradalom lovagjai, akik a nép és a haza nevében fosztogat-

tak, izgattak. Ilyen emberek akadályozták meg Békéssámsonon is november 4-e után a kibontakozást, akadályozták a rend és nyugalom helyreállítását.

A Györgyiék és Annusék még egyszer december 10-én összeszedték maradék erejüket és az azelőtti napok bevált módszereivel félrevezették a békéssámsoni dolgozókat. Néma tüntetést szerveztek. Ezt a nevet adták a felvonulásnak, mert csak így tudták az utcára csalni az embereket. Ennek eredeti célja pedig ellenforradalmi demonstráció volt. Amikor jórészt becsületes embereket is az utcára vittek, a néma tüntetés hamarosan hangos, mégpedig ellenforradalmi jelszavaktól hangos tüntetéssé vált. Kormány és pártellenes jelszavakat kiabáltak, követelték a kommunisták felakasztását. Györgyi Ferenc fia, ifj. Györgyi Ferenc biztosította az ellenforradalmi tobzódást. Nehogy meglepetés érje őket a MOHOSZ motorkerékpárjával cirkált a Békéssámson-Tótkomlós közötti útszakaszon. Györgyiék, Rácz Ferencék által szervezett néma tüntetés azzal ért véget, hogy az MSZMP helyiségében tartózkodó kommunistákat a piactérre hurcolták, kitéve őket a legkülönfélébb gyalázkodásoknak. Ezen már a dolgozók többsége nem vett részt, mert az emlékműtől hazamentek. Mindezt betetőzték a pártszervezet iratainak és a vöröszászlóknak elégetésével.

Mit tett az ellenforradalom Eleken?

Az ellenforradalmárok maguk köré gyüjtötték a község reakciós elemeit. Felhasználták a becsületes dolgozók elégedetlenségét és kommunistaellenes tüntetést szerveztek, amelyben népellenes cselekedétre uszítottak. El akarták érni a gyűlölt horthysta rendszer visszaállítását, a dolgozó nép hatalmának megdöntését. Az általuk megszervezett gyűlésen a lázításban kiemelkedtek: Szücs István horthysta zászlós, Barabás Ádám horthysta tiszt, Kiss István kulák, Sajtos János horthysta százados, Ilász Márton nyilas vezér, Fekete József, Kiss Pál Burján Gyula, Mester György tanárok.

Burján beszédében buzdította a község becsületes dolgozóit arra, hogy itt van a »felszabadulás« ideje, mindenki támogassa őket, ha kell fegyverrel is. Míg kezdetben hangzatos szavai hatottak a tömegre, a végén már sokan otthagyták őket, mert látták, hogy ezek az elemek becsapják őket. Látták, hogy felelőtlenül eszközök lennének.

Gyalázatos tetteiket tetézték azzal, hogy segédkeztek néhányan a lőkösházi vasútvonal felszedésében is. De ez sem volt elég, összeállították 35 kommunista kivégzésének névsorát. Leváltották a tanács és gazdaságvezetőket. Az orosházi tűzérségtől két gépkocsi lőszert, kézigránátot és különböző fegyvereket vittek a faluba, (kiosztásra már nem kerülhetett sor).

»Nemzetőrséget« alakítottak kulákokból, horthysta tisztekből. A »nemzetőrök« feladata volt a kommunistákra vigyázni, nehogy megszökjenek a községből. Az iskolás gyerekeket — e mindentől elrugaszkodott személyek arra buzdították, hogy ne tanuljanak. Kórusban kiabáltatták velük a szovjetellenes jelszavakat. Miközben uszítottak, tobzódtak, ők maguk a koncon marakodtak. Elosztották maguk között a pozíciókat. Feldolgozták a földek visszaadásának tervét és a községbe telepített dolgozók visszatelepítését.

Mindszenthy felhívására gyorsan reagáltak. Kijelölték R. Mihály katolikus papot arra, hogy menjen fel Budapestre Mindszenthynek kezetcsókolni és támogatásáról biztosítani.

Zaklatták és üldözték a kommunista vezetőket. A pártbizottságra géppisztollyal hatoltak be és kényszerítették az ottlévőket az okmányok és a székház átadására. A termelőszövetkezeteknek kiadták az utasítást feloszlatásukra. Így »ténykedett« az ellenforradalom Eleken is.

Már-már úgy látszott, hogy az ellenforradalmárok kidühöngték magukat, amikor ismét kísérletet tettek a népi hatalom megdöntésére s még konokabbúl és gyalázatosabban léptek fel. A kép: ismét Mezőkovácsháza. A tényeket had mondja el a tudósító.

Tudósítás Mezőkovácsházáról

»A nevezetes december 7-én a kora délelőtti órákban a dombegyházi, a battonyai és a környező községek kulákjai rárohantak fegyverrel a magyar határőrökre és elszedték fegyvereiket, majd hasonlóan bántak el a kislétszámú rendőrőrsökkel is. A dombegyháziakat egy Baráth nevű ellenforradalmár vezette. Battonyán ekkor már egy nagyobb tömeg gyűlt össze, egyrészük felfegyverezve. A Battonyai Gépállomásról vontatókat szereztek, sőt az autóbusz vezetőjét és több tehergépkocsi sofőrjét fegyverrel kényszerítették arra, hogy az erőszakkal összetoborzott embereket, iskolás gyermekeket szállítsák Mezőkovácsházára, mint tüntetőket. Dombegyházi Állami Gazdaság lakatos üzemegységének dolgozóit fegyverrel kényszerítették, hogy álljanak a Mezőkovácsházára induló tüntetők közé. Így gyűjtöttek össze az ellenforradalmárok több száz becsületes embert és gyermeket a csendes tüntetés jelszava alatt.

A több mint tíz gépjárművel Mezőkovácsházára szállítottakat úgy sorakoztatták fel, hogy a gyermekek legyenek elől. Ezt azzal a céllal tették, hogy ha bárhonnan tüzet nyitottak volna rájuk, akkor azt mondhatták volna, már az iskolás gyermekeket is agyonlövöldözik a kommunisták. A körülbelül száz fegyveres ellenforradalmár azonnal behatolt a pártházba és megkezdte a borzalmas pusztítást. Azt ordították, hogy megsemmisítik végképp a pártot és az államhatalmat.

De hol volt Dinka orvos, aztán Kapp, vagy dr. Jenei és Gruncsik — az értelmi szerzők, — akik Battonyán útnak indították a tömeget és akiket követeltek az oda kényszerített emberek a pártbizottság előtt? Ugy látszik nem mertek a tüntetők közé állni.

Amikor a szörnyű pusztítást a más községekből odakényszerített emberek meglátták, hangos kiáltozásba kezdtek. Szidták a romboló bandát, akik azt hazudták, hogy nem csinálnak semmit, csak »csendes« tüntetés lesz!«

...»A járási tanács és a volt járási MDP épülete körül az udvarokon valóságos papírtenger fogadja a járókelőt. Az iratok többségét — melyeket az ablakokon dobáltak ki a felfegyverkezett ellenforradalmárok december 7-én — az utcán és az udvarokban égették el. Az épületek körül hamu és szétszórt papírok jelzik a szörnyű pusztítást«.

»A szomorú kép arról tanúskodik, hogy akik idáig jutottak, azok emberi ösztöneiket régen levetkőzték magukról.

Kezdjük sorjában. A volt járási MDP épületének valamennyi ajtaját leszakították, többségének az üveges részét bezúzták. Az ajtók kilincsei, a zárak és a beépített ütközők kitépve csüngtek a falból, az ajtófelekről. A volt járási DISZ-bizottság — amely ugyancsak ebben az épületben volt — első szobájában az iratok halmaza között darabokra törve hevertek a hanglemezek. Földhözverték és széttaposták a világvevő rádiókat. Az íróasztalok és a székek összezúzva várták a látogatókat. A szekrények ajtajait letépték, leszaggatták. De a pártbizottság emeleti és földszinten lévő szobái még szörnyűbb képet adnak az ellenforradalom galád tevékenységéről«.

A feldúlt pártszékház egyik helyisége.

...minden összezúzva a földön hevert. Letépték a telefonok összes vezetékét, összetaposták az asztali villanylámpákat, az üres képkereteket. A telefonközpontot teljesen szétverték. A három több ezer forintos rádiót és az ezreket érő írógépeket állati módon verték a folyosó és a lépcső kövezetéhez és taposták a földön mindaddig, amíg teljesen darabokra nem hullt«.

»A rombolás közepette nem feledkeztek meg a rablásról sem. Az egyik páncélszekrényből több mint 7 ezer forintot, azonkívül szőnyegeket, poharakat, függönyöket és más holmit raboltak el. Kicsavargatták a villanyégőket és különböző módon felmérhetetlen kárt, pusztítást végeztek. S amíg a száz főnyi felfegyverzett, volt csendőrök, nyilasok, kulákok és a hozzájuk csatlakozott munkakerülők, börtönökből kiszabadult banditák az épületbe törtek, zúztak, romboltak, nem feledkeztek meg az ott tartózkodó embereknek a kegyetlen ütlegeléséről sem. Az új pártnak, az MSZMP-nek néhány ott lévő vezetőit lerohanták és barbár módon ütlegelték«.

»A több mint határás pusztítás után — amely délelőtt fél tizenkettőtől az esti órákig tartott, a fegyveres banditák elhagyták a pártbizottság épületét. Mint a pártbizottság épületében, itt is ugyanúgy romboltak, de a pusztítás felülmúlta az előbbit. A járási tanács páncélszekrényéből mintegy 15 ezer forintot és rengeteg más értéktárgyat raboltak el. A bútorokat hasonló módon törték-zúzták. Az állati ösztönnel rendelkező társaság feltörte a járási tanács egészségügyi osztályának ajtaját, ahol a szekrényekből nagyértékű gyógyszereket, életmentő injekciókat, orvosi műszereket a földre öntötték és szétaposták megsemmisítették«.

Mezőkovácsházán a járási pártbizottságon két elvtársat elfogtak és tettleg súlyosan bántalmazták a decemberi sztrájk alkalmával. A felforgatók egyike a páncélszekrényben közben 7000 Ft illetménypénzt talált, amelyen összevesztek. Az eléggé komoly pénzért folyó dulakodás közben sikerült az elfogottaknak elmenekülniök. Itt különben az iratokat elégették, a bútorokat megrongálták csakúgy, mint a Járási Tanácsnál.

Hasonló égetést és felfordulást rendeztek a kártevő rendzavarók Sarkadon is, ahol a járási pártbizottság ingóságait hurcolták széjjel és a rendőrségen a fegyvereket szedték el. A járás több községében hasonló vandáli felforgatást rendeztek. Ez időszak u. n. »forradalmi tanácsai« utasításokat és engedélyeket adtak írásban többeknek arra, hogy a tsz és ÁMG vagyonát csákiszalmája módjára kezeljék.

Látható, hogy a politikai ténykedések mellett egyre nagyobb gazdasági károkat is okoztak. A nép vagyonán élősködők hiába használtak »nemzeti«, stb. jelszavakat, tettüket a saját zsebükre dolgozás igazolja. Az ellenforradalmárok gyilkoltak, fosztogattak, loptak, raboltak.

...»Két nappal utána jártunk Mezőkovácsházán, a szavakkal eléggé ki nem fejezhető pusztítást megnézni, de akkor még égett az az irathalmaz, amit az ellenforradalmárok veszett hada meggyújtott. Hogy mit égettek el a pusztítók? Ők számra hordták a tűzre az anyakönyveket, az árva gyermekek hagyatékügyi és örökösödési iratait, a földnyilvántartó és telekkönyvi aktákat. A tűz martalékai lettek a magyar és külföldi nyelven írt orvosi szakkönyvek, az egészségügyi osztályon talált gyapjú és szőrtakarók, lepedők, esőkabátok és sok-sok egyéb más százezer forintokat érő és az emberiség javát szolgáló tárgyat«.

Csabacsűd az ellenforradalmi hullám alatt

E tudósítás után látogassunk el Csabacsűdre.

A reakciónak első ténykedése volt a gazdaság igazgatójának, párttitkárának elzavarása, mondván: »ha mutatkozni mernek az állami gazdaságban, nem ússzák meg szárazon«. A forradalmi tanács elnöke V. Nagy Miklós lett, aki arról volt híres, hogy ahol lehetett, kerülte a munkát. A becsületes dolgozók nem tűrték maguk között. V. Nagy kijelentette; »ha a kommunisták értekezni akarnak, menjenek az út közepére, helyiséget nem adunk nekik«. Megszervezte a sztrájkot, s megmondotta, »aki dolgozni mer, meggyűlik a baja«.

Szórták a dolgozó nép pénzét. »A forradalmi« vezetők bort vásároltak azzal, hogy a dolgozóknak, veszik az ünnepekre. A bort a maguk körében szétosztották. Ittak és uszítottak a népi állammal szemben. Nagy buzgalommal segédkezett Janurik és Galát is. A kisszénási üzemegység-vezető, Bacsó Károly volt horthysta százados, csak természetes, hogy mindezt támogatta a volt uradalmi intézővel együtt, aki mint főagronómus »dolgozott« a gazdaságban. A becsületes csabacsűdi dolgozók megvetik és elítélik ezeket az embereket, akik az ellenforradalom idején a múlt földbirtokos rendszert akarták a becsületes dolgozók nyakára visszahozni.

A mezőhegyesi ellenforradalmi megmozdulás

Mezőhegyesen szép számmal voltak olyan »hazafiak« mint pl. István Pál, aki apjának a Horthy világban több mint 500 holdas birtoka volt. No, persze nemcsak ő volt az egyedüli, aki örömújjongás közepette látta elérkezettnek az időt a tőkés rend visszaállítására. Ott volt hű segítőjeként Arany László agronómus is, aki lelkendezve olvasta fel a »kinyírásra« szánt kommunisták neveit a felvonult tömeg előtt. Nem hiányzott e »lelkes« kollektívából Halász András, a gazdaság lótenyésztésének vezetője sem. Mindhárman jól képzett »szakemberek«.

Nagyhangú rágalomhadjáratot indítottak a község kommunis-

tái és más vezetői ellen. Mit törődtek ők azzal, hogy a becsületes emberek nagy többsége nem ért egyet tevékenységükkel. A rágalmat persze nyomban követte a párttagok munkából való eltávolítása, különösen, akik a gazdaságban vezetők, vagy pártvezetőségi tagok voltak. Kezdetben küldték el Grestyán Gizellát, a gazdaság állatorvosát. Az ő esetében nem segített a szakértelem, az egyetemi végzettség. Érthető ez, hiszen tagja volt a pártbizottságnak. Hasonlóan az elbocsájtottak közzé került Kiss András, egyetemet végzett lótörzskönyvvezető is, mert köztudomású volt István Pálék előtt, hogy Kiss elvtárs kezdettől fogva őszintén tagja volt a pártnak. Nagy szorgalommal küldték el Laszli Pálnét, aki az állattenyésztés egyik vezetője volt, de hasonlóan Hadoba Jánost is, az igazgatóság alapszervezetének a párttitkárát. Ezt a sorsot szánták Sulyok Istvánnak, a gépesítés vezetőjének, mint pártbizottsági tagnak, és Végh Sándornak, az építészet vezetőjének. István Pál és társai mitsem törődtek a többezer holdas gazdaság további sorsával. Ezzel magyarázható, hogy az elsők között küldték el Bányai Sándort, a gazdaság főkönyvelőjét, aki az ország egyik legjobb főkönyvelőjeként volt ismeretes és Mazán András igazgatóhelyettest.

A volt földbirtokos István Pál és hűséges fullartárjai minden erejüket latbavetve gáncsolták a párt újjászervezését. Még hallani sem akartak a kommunisták szervezkedéséről. Igy jutott tudomásukra, hogy az ellenforradalom dühöngése, rombolása után a mezőhegyesi kommunisták mindjárt összeszedelőzködtek, s hozzáfogtak az MSZMP megalakításához. Az egyik este, amikor a párt ideiglenes intéző bizottságát megválasztották, Kovács Mátyás elvtárs, az MTH iskola tanára, mint a párt ideiglenesen megválasztott elnöke — hazatelé igyekezett, ismeretlen emberek tüzet kértek tőle (persze ez csak ürügy volt) éz ezzel egyidőben ütlegelni kezdték. Kovács elvtárs az arcátlan bandával való találkozása után hosszú napokig ágyba kényszerült. Az orvtámadás az ellenforradalom nyilt provokációja volt.

Első dolguk volt a forradalmi tanács megalakítása és részükre »megfelelő« emberekkel a hatalom biztosítása. Suhajda Péterrel, a forradalmi tanács elnökével az élen kizavarták a tanácsházáról Debrecemi Mihályt, a törvényesen megválasztott tanácselnököt. Hogy kit tettek helyébe? Suhajdáék nagy gyorsasággal hívták meg a tanács vezetőjének Sarlóst, a volt végegyházi horthysta jegyzőt. E társaság legfontosabb gondja a gazdaság földjének szétosztása volt. Napokon át másról sem tárgyaltak, mint arról, hogy a gazdaságot milyen emberek között osszák szét. Azt mondani nem kell, hogy az ellenforradalmárok mindenkinek adtak vona, csak éppen a dolgozó paraszt lett volna kisemmizve, mert az ő földjükre is sort került volna.

Néhány „díszpéldány" igazi arca

Az ellenforradalom vezetői — mint már ez közismert — igen ügyesen a háttérből irányították Mezőhegyesen is. Arany László agronómus három csatókamarási dolgozót leitatott és felbérelt arra, hogy Laszli Pált, aki korábban a gazdaság párttitkára volt — keressék fel és verjék meg.

S hogy a kép valamennyire is teljes legyen, olvasóinknak bemutatunk néhány »díszpéldányt«.

A hirtelen előkerült »igazi hazafiak« száma megnövekedett. Jelszavaikban a »nép«, a »közös érdek«, az »igazságosság« nevében cselekedtek. Nem átalották azt sem kijelenteni, hogy »ők a nép igazi képviselői«, akik hosszú időn át háttérbe voltak szorítva. De nézzük meg közelebbről, kik ezek az emberek?

Néhány mozaik a megyéből megmutatja arcukat. Tetteik pedig világosan igazolják szándékaikat. Nem rajtuk múlott, hogy nem sikerült sok eltervezett intézkedésüket végrehajtani.

A díszes sort nyissuk meg a *kondorosi* »vésztörvényszék« ismertetésével. E tanács tagjai névsort készítettek, amelyben a kommunisták és azok családtagjainak a nevei szerepeltek. Még önként vállalkozó hóhér is akadt. E galád tervet nem tudták végrehajtani idő hiányában. Másfelől késleltető hatású volt az a tömegnyomás és határozott ellenszenv, mely a helybeli lakosság részéről nyilvánult meg e galád tervvel szemben. A »vésztörvényszék« tagjai közé tartozott dr. Fomai Ernő ügyvéd, aki szervezte a tüntetéseket, majd a sztrájkot. Amikor látta, hogy mégsem terem számára babér ebben az országban, az Ügyvédi Munkaközösség pénzét elsikkasztotta és előbbi »hazafias« szólamaitól indítva, honvágyát sárbataposva, »szeretett népét« itthagyva a lopott 10 000 forinttal kiszökött az országból.

»Nyugati segéllyel érkezett«.

Sz. Sándor 1944-ben szökött ki az országból. Németországban fogságba került, ahonnan Angliába szállították, de később Nyugat-Németországba vitték. Nyugat-Németországban tagja volt a »Hűség« és a »Szabadság« elnevezésű horthysta tisztek által vezetett fasiszta szervezetnek. Nevezettet a nyugati hírszerző szervek közreműködésével 1956-ban, az ellenforradalom idején különleges megbízással Budapestre küldték.

Vöröskeresztes gépkocsival érkezett Budapestre, jelen volt a Köztársaság-téri pártház ostrománál. November 4-e után Békés megyébe jött, hogy az ellenforradalmi banditák módszerével eleget tegyen a »Hűség« és »Szabadság« elnevezésű fasiszta szervezet megbízásának.

Búza Sándor büntetett előéletű orosházi lakos tevékeny szervezője volt az ellenforradalomnak, Sztransznyiszki Jánossal. Sztransznyiszki személyesen tartotta a kapcsolatot a budapesti központi munkástanáccsal és »sikeresen« működött közre a sztrájk szervezésében. Búza pedig az úgynevezett »politikai osztály« beosztottja volt. Olyan utasítást adtak a nemzetőrség parancsnokának, hogy az állami, pártfunkcionáriusokat és rendőrtiszteket őrizetbe kell venni. Tervük szerint össze kell gyűjteni őket a rendőrség pincéjében, ahol leöntik petróleummal és elégetik őket. A letartóztatásokat megkezdték, tettük végrehajtását a szovjet csapatok akadályozták meg.

Gyulán Nátor József, volt horthysta fhdgy. az ellenforradalmi tanács u. n. »nemzetőrségének« parancsnoka volt. Mint a fegyveres erők parancsnoka Gyulán lefegyverezte a rendőrséget. Cinkosaiból »Nátor-különítményt« szervezett. Ezek fenyegették a haladó gondolzású embereket. Mielőbb azonban elvonult volna a közéletből, láthato nyomát is hagyta tevékenységének. Ugyanis mintegy 75 000 Ft adósságot csinált a rendőrség terhére.

Újszalontán Csete István kulák beköltözött a termelőszövetkezetbe, majd árverést, széthurcolást hirdetett. Az összegyűlt hasonszőrűeket az utolsó pillanatban zavarták széjjel.

Csorváson Boér Béla horthysta alezredes összeállította a szovjet csapatok kivonulásának és az ENSZ csapatok beengedésének, behívásának tervét.

Az ellenforradalmi események e rövid vázlatos leírása Békés megye területéről is képet ad arról, hogy kik, milyen célból »tevékenykedtek«. Világossá válik, hogy az ellenforradalom galád tervei megvalósítása érdekében nem válogatott eszközökben, s hogy taktikáját is e tervek szabták meg. Nem riadtak vissza gyilkolástól, a férfiak, és nők — sőt mint az eleki események is mutatják — még a gyermekek »tűzbe-vetésétől« sem. A nemzetközi imperializmus támogatását élvezve akarták visszaállítani a fasiszta tőkés nagybirtokos rendszert belpolitikájukban, külpolitikájukban pedig »semlegességet« a szocialista tábortól, politikai, gazdasági, kultúrális és katonai behatolást a »művelt« Nyugat számára.

Ma már mind többen és többen látják meg, hogy milyen sorsot helyeztek kilátásba a dolgozó embereknek az ellenforradalmi, fasiszta elemek. S hogy ez nem következett be, nem az ellenforradalmárokon múlott.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Az ellenforradalom Békéscsaba városában.	2	oldal
2.	A gyulai »Forradalmi Bizottság« tevékenysége.	4	„
3.	Gádorosi képek az ellenforradalomról.	7	„
4.	Rövid pillantás Battonyára	7	„
5.	Mi történt Mezőkovácsházán?	8	„
6.	Az ellenforradalmárok »munkájának« áttekintése Körösladányban.	10	„
7.	Látogatás Doboz községben.	11	„
8.	A tótkomlósi események.	11	„
9.	A csárdaszállási »béke«.	13	„
10.	A békéssámsoni »néma tüntetés« és előzményei.	13	„
11.	Mit tett az ellenforradalom Eleken?	14	„
12.	Tudósítás Mezőkovácsházáról.	15	„
13.	Csabacsűd az ellenforradalmi hullám alatt.	18	„
14.	A mezőhegyesi ellenforradalmi megmozdulás.	18	„
15.	Néhány »díszpéldány« igazi arca.	20	„

Ellenforradalmi események Békés megyében

I.

Kiadja a Békés megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága

Ára: 1·— Ft.

Készült 8000 példányban 1.5 (A/5) ív terjedelemben. BmNyV. Gyula 1957. III. 12976